

Förköpsinformation Garantum Fondkommission

Hej,

I samband med att du får investeringsrådgivning av oss blir du inte bara kund till den rådgivare som du har träffat utan även till Garantum Fondkommission (Garantum). Garantum är ett värdepappersbolag som står under tillsyn av Finansinspektionen och har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Garantum omfattas därmed av ett flertal regelverk som styr verksamheten och som främst syftar till att utgöra ett skydd för konsumenten, dvs. den som får rådgivningen.

I samband med investeringsrådgivning erhåller du denna förköpsinformation, vilken även omfattar följande bilagor:

- Information om egenskaper och risker
- Riktlinjer för att identifiera, förhindra och hantera intressekonflikter
- Allmänna villkor för handel med finansiella instrument
- Riktlinjer för utförande och vidarebefodran av order

Med vänliga hälsningar,
Garantum

OBS! Garantums förköpsinformation uppdateras regelbundet i samband med förändringar i interna och externa regelverk. Aktuell version finns på www.garantum.se.

Information om Garantum Fondkommission AB
Garantum Fondkommission AB, nedan kallat Garantum
Organisationsnummer 556668-1531
Box 7364, 103 90 Stockholm
Telefon: 08-522 550 00
Hemsida: www.garantum.se

Garantum står under tillsyn av Finansinspektionen. Garantum har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Tillståndet omfattar följande verksamheter, nämligen

- mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument;
- utförande av order avseende finansiella instrument på kundens uppdrag;
- handel med finansiella instrument för egen räkning;
- diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument;
- investeringsrådgivning till kund avseende finansiella instrument;
- garantigivning avseende finansiella instrument och placering av finansiella instrument med fast åtagande; samt
- placering av finansiella instrument utan fast åtagande.

Dessutom har Garantum följande sidotillstånd, nämligen

- förvaring av finansiella instrument för kundens räkning och ta emot medel med redovisningskyldighet;
- rådgivning till företag om kapitalstruktur, företagsstrategi och liknande frågor samt rådgivning och utförande av tjänster vid fusioner och företagsuppköp; samt
- utförande av tjänster i samband med garantigivning avseende finansiella instrument.

Garantums verksamhet

Garantum bedriver värdepappersrörelse och är specialiserad inom området strukturerade placeringar och transaktioner avseende sådana placeringar. Därutöver tillhandahåller Garantum kapitalförvaltningstjänster och erbjuder förmedling av fonder. Garantum kan själv eller via anknutna ombud ge investeringsrådgivning samt bedriva annan verksamhet som har samband med arrangering och förmedling och vidare är förenlig med lagen om värdepappersmarknaden och Garantums värdepapperstillstånd.

Koncernförhållanden

Garantum Fondkommission AB ägs till 100 % av Garantum Invest AB. Garantum Invest AB äger även 100 % av fondbolaget Aktie-Ansvar AB och 100% av värdepappersbolaget Garantum Partner AB. Därutöver har Garantum Invest ett deläggande i Global Invest Finansförmedling, Bandler & Partners, Garantum Norge AS, Garantum Finland Oy samt andra företag verksamma på finansmarknaden.

Garantum och anknutna ombud

Enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden får ett värdepappersbolag teckna avtal med fysiska eller juridiska personer om att dessa kan agera såsom anknutna ombud till värdepappersinstitutet. En fysisk eller juridisk person får endast vara anknutet ombud till ett värdepappersbolag.

Ombudet är alltså ett så kallat anknutet ombud till Garantum och har därmed rätt att marknadsföra investeringstjänster för Garantums räkning. Ombudet får vidare mottaga och vidarebefordra instruktioner eller order avseende investeringstjänster och finansiella instrument. Ombudet får slutligen tillhandahålla investeringsrådgivning avseende investeringstjänster och finansiella instrument. Garantum godkänner, hanterar och kontrollerar alla värdepappersaffärer som Ombudet lämnar råd om.

Ombudet är registrerat som anknutet ombud till Garantum hos Bolagsverket.

I följande Information om Garantum avses även de anknutna ombud som på något sätt representerar Garantum i sin rådgivning när det gäller investeringstjänster.

Information om kundkategorisering m m

Enligt lagen om värdepappersmarknaden skall alla kunder som handlar med värdepapper delas in i tre olika kategorier. Syftet med detta är att anpassa kundskyddet efter den enskild kundens förutsättningar. Privat-personer och mindre företag betraktas normalt som "icke-professionella". Utöver "icke-professionella" kunder finns det också "professionella" kunder, vilka är större företag, kreditinstitut och andra finansiella institut samt offentliga organ och liknande verksamheter med ett mindre behov av skydd. Den tredje kategorin är s k "jämbördiga motparter", vilka har lägst skydd enligt lagen. Dessa är t ex banker, centralbanker och myndigheter.

Garantum kategoriserar i princip samtliga sina kunder som "icke-professionella", om inte annat avtalats med kunden. Som kund i kategorin "icke-professionell" omfattas kunden av den högsta skyddsnivån enligt lagen. Detta innebär att Garantum bl a kommer att lämna information om finansiella instrument och riskerna med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel med dessa. När Garantum tillhandahåller investeringsrådgivning, kommer Garantum att bedöma om en tjänst eller ett instrument är lämplig för den enskilda kunden, innan Garantum tillhandahåller tjänsten eller rekommenderar instrumentet. Bedömningen görs mot bakgrund av kundens erfarenhet och kunskap om tjänsten, investeringsmål och finansiella ställning. Vid andra typer av tjänster än rådgivning kommer Garantum att bedöma om tjänsten är passande för kunden mot bakgrund av kundens kunskaper och erfarenhet.

Om kunden på eget initiativ kontaktar Garantum enbart för att utföra en order i ett s k okomplexerat finansiellt instrument (t ex aktier som tagits upp till handel på en reglerad marknad), tillhandahåller Garantum tjänsten utan att göra en bedömning om tjänsten är passande för kunden.

Kunder har möjlighet att ansöka om att få byta kundkategori. En "icke-professionell" kund kan skriftligen begära att få bli behandlad som "professionell". Garantum måste då göra en bedömning av den enskild kundens erfarenhet och kunskap i fråga om en viss transaktion eller tjänst och förvissa sig om att kunden kan fatta sina egna investeringsbeslut och förstår de risker som kan vara förknippade med placeringen. Kunden mister då det högre kundskyddet.

Information om Garantums investeringsrådgivning

För att uppfylla lagens krav och för att kunna erbjuda individuellt anpassad investeringsrådgivning genomför en rådgivare en genomgång av kundens ekonomiska situation, där rådgivaren tillsammans med kunden även går igenom kundens kunskaper och erfarenhet av finansiella placeringar, kundens syfte med placeringarna samt vilken risk kunden är beredd att ta så att Garantum kan rekommendera kunden de placeringar som är lämpliga i det enskilda fallet. All individuellt anpassad rådgivning sker på grundval av de uppgifter som kunden lämnat om sig själv. Det är därför lämpligt att kunden löpande informerar sin rådgivare om eventuella förändringar som skett. Dokumentationen av genomgången sker genom ett eller flera dokument som kunden får ta del av efter genomförd genomgång. Samtliga rådgivare inom Garantum har genomgått SwedSec ABs licensieringsprogram och är vederbörligen licensierade.

Investeringsrådgivningen sker på icke-oberoende grund vilket innebär att Garantum kan ta emot ersättning från tredje part (t.ex. från fondbolag) för de placeringar som distribueras.

Garantums investeringsrådgivning baseras på en analys av särskilt utvalda finansiella instrument. Garantum har uppsatta rutiner för produktgodkännande där urvalet av de placeringar som ska erbjudas kvalitetsgranskas. De placeringar som främst erbjuds är värdepappersfonder, ALF-fonder, specialfonder, strukturerade placeringar, aktier och certifikat.

Dokumentationen av rådgivningstillfället upprättas i ett eller flera dokument som kunden får ta del av efter rådgivningstillfället. I samband med rådgivning kan Garantum erbjuda möjlighet till löpande lämplighetsbedömning. Om så sker kommer detta att framgå av den rådgivningsdokumentation som upprättas i samband med en investeringstjänst.

Garantums behandling av personuppgifter, m m

Garantum värnar skyddet av dina enskilda rättigheter och dina personuppgifter. I vår dataskyddspolicy beskriver Garantum bland annat hur vi samlar in, använder, lagrar och delar personuppgifter samt dina möjligheter att begära åtkomst, rättelse och radering av dessa. Läs mer om vår dataskyddspolicy på www.garantum.se

Information om språk

Det språk som används i dokumentation och i kontakterna mellan Garantum och kunden är svenska.

Hållbarhetsrisker

Metoderna för integrering av hållbarhetsrisker i investeringsbesluten skiljer sig åt mellan den diskretionära förvaltningen och investeringsrådgivningen. Gemensamt för båda typerna av förvaltning/rådgivning är att hållbarhetsrisker integreras som ett led i investeringsanalysen. För att säkerställa hållbarhetsrisken för investeringen gör Garantum först en bedömning med hjälp av bland annat externa dataleverantörer. Dataleverantörerna mäter hur utsatta bolagen är för olika typer av hållbarhetsrisker. Ju lägre hållbarhetsrisk desto lägre risk för att avkastningen påverkas negativt. Förvaltarna beaktar dels i risken för att den identifierade hållbarhetsrisken skulle realiseras, dels risken för den potentiella negativa inverkan på portföljen sett till avkastning som risken kan medföra. Baserat på resultatet kan det innebära att en möjlig investering inte genomförs.

Investeringsrådgivning

För att säkerställa att kundens preferenser kring hållbarhet beaktas på ett fullgott sätt vidtar Garantum följande åtgärder:

- Informerar rådgivare i miljömässiga, sociala och bolagsstyrningsaspekter.
- Informerar kund och tillhandahåller individanpassad rådgivning.
- Beaktar och delger information om hållbarhetsrisker i rådgivningen.

Information om egenskaper och risker

En allmän beskrivning av arten på och riskerna med finansiella instrument finns att ta del av på www.garantum.se. I den utförliga beskrivningen förklaras arten av de specifika typerna av instrument som berörs, hur det finansiella instrumentet fungerar och utvecklas under både positiva och negativa marknadsförhållanden och de särskilda riskerna som finns med de specifika typerna av instrument.

Information om reklamationer och klagomål

Om en kund är missnöjd med någon av Garantums tjänster inkl. det som sker genom Garantums anknutna ombud, är det viktigt att kunden kontaktar Garantum för att framföra sina synpunkter. Kunden bör först kontakta den person eller enhet inom Garantum som tillhandahållit tjänsten. Om kunden inte skulle vara nöjd med det svar som erhålls, kan kunden kontakta klagomålsansvarig person hos Garantum. Vill kunden diskutera ärendet med oberoende part kan Konsumenternas Bank- och Finansbyrå kontaktas, se www.konsumentbankbyran.se.

Om kunden anser att ett klagomål inte resulterar i en tillfredsställande rättelse från Garantums sida och det belopp som tvisten handlar om överstiger ett visst minimibelopp, kan kunden – om kunden är en fysisk person – vända sig till Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Anmälan till ARN skall göras inom sex månader från det att Garantum första gången helt eller delvis avisat kundens anspråk. ARN lämnar rekommendationer om hur tvisten mellan kunden och Garantum bör lösas. För mer information, anmälningsblankett m m, se www.arn.se.

Om en tvist trots detta skulle uppstå kan den prövas av svensk allmän domstol. Klagomålet ska framföras skriftligen inom skälig tid till Garantum. Handläggningen underlättas om du bifogar din dokumentation av ärendet i form av kopia på anmälningsedel, avräkningsnota, depå-/värderingsrapporter, minnesanteckningar etc.

Ansvarsförsäkring

Garantum omfattas av en Ansvarsförsäkring för ren förmögenhetsskada. Försäkringen gäller för eventuell skadeståndsskyldighet som Garantum ådra sig i samband med investeringstjänster.

Försäkringen är tecknad hos AIG Europé Limited. Om kund drabbas av en skada eller ekonomisk förlust anser att Garantum har vållat, har kunden möjlighet att rikta krav direkt mot AIG Europé Limited. Om kund vill göra anspråk på skadestånd måste kunden underrätta Garantum om detta inom skälig tid efter att kunden märkt eller borde ha märkt att en skada uppkommit.

Den högsta ersättning som kan betalas ut för en skada som gäller förmedling av värdepapper är fem (5) miljoner kronor och den högsta ersättning som sammanlagt kan betalas ut under rullande försäkringsperiod (1 år men inte nödvändigtvis ett kalenderår) är 50 miljoner kronor. Skador utöver dessa belopp ska täcks direkt av Garantum.

INFORMATION OM AVGIFTER OCH ERSÄTTNINGAR FÖR FÖRMEDELADE TJÄNSTER OCH PLACERINGAR

Allmänt om ersättningar

Garantum använder sig av samma prissättning som respektive leverantör vid direktförsäljning till kunder. Garantum har ingått avtal med olika leverantörer och där reglerat sin ersättning. Garantum äger inte rätt att ta ut en högre ersättning från kunden än vad produktbolagen från tid till annan har prissatt sina placeringar.

Mindre icke-monetär ersättning från tredje part kan förekomma till rådgivare i form av t.ex. deltagande vid seminarium eller informationsevenemang som gäller egenskaper hos visst finansiellt instrument eller investeringstjänst. Garantum kommer varje år lämna information i efterhand om alla kostnader, avgifter och ersättningar som hänför sig till både finansiella instrument, investerings-/sidotjänster som rekommenderats eller marknadsförts och där bolaget har eller har haft en pågående relation med kunden under året.

Strukturerade placeringar

Vid investering i bl.a. en strukturerad placering kan courtage tillkomma. Courtaget bestäms av det finansiella institut som distribuerar placeringen till kunden. Courtage tillfaller normalt den investeringsrådgivare som förmedlat affären och Garantum uppstår då betalningen för rådgivarfirmans räkning. Courtage som tas ut i samband med försäljning på andrahandsmarknaden eller diskretionär portföljförvaltning tillfaller dock Garantum.

Avtal med depåinstitut

Garantum har ingått avtal med flera depåinstitut och har i avtalen reglerat vad som ger ersättning till bolaget. Garantum erhåller ersättning från de innehav som finns i depån.

Fondförvaltningstjänster

En fondförvaltningstjänst är förknippad med en årlig förvaltningsavgift vars storlek kan variera och beror dels på valet av förvaltare, dels på valet av respektive förvaltares förvaltning. Det är t.ex. inte ovanligt att en mer aktivt förvaltt portfölj har en högre förvaltningsavgift.

Ersättning till investeringsrådgivare (ombud)

Tredjepartsersättning

All den tredjepartsersättning som Garantum betalar ut bedöms utifrån om ersättningen är utformad för att höja kvaliteten på den för kunden aktuella investeringstjänsten samt att det sker i enlighet med kundens intresse och beräknas på den volym som ombudet genererat till Garantum under året.

Rådgivningsavgift

Investeringsrådgivning kan förutom tredjepartsersättning och courtage vara förknippad med rådgivningsavgift enligt överenskommelse mellan kunden och Garantum. Avgiftens storlek kan variera och beror på vilka tjänster, förutom investeringsrådgivning, investeringsrådgivaren erbjuder.

Innan investeringstillfället tillhandahålls kunden alltid information om kostnader och ersättningar. Mer information om kostnader finns i aktuell prislista på www.garantum.se.

INFORMATION OM INTRESSEKONFLIKTER

Av bestämmelserna i 8 kap 12§ och 9 kap. 9 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden samt artiklarna 33-37 Förordningen följer att ett värdepappersinstitut ska vidta alla rimliga åtgärder för att identifiera, förhindra och hantera de intressekonflikter som kan uppkomma mellan institutet, ett anknutet ombud eller någon närstående person till dem och en kund eller mellan kunder i samband med tillhandahållande av investeringstjänster och sidotjänster. Bedömningen ska ta hänsyn till koncernförhållanden och de ersättningsstrukturer som bolaget tillämpar, inklusive tredjepartsersättningar och ersättningar till anställda och ombudsanställda.

Garantum tillhandahåller ett utbud av finansiella tjänster där olika verksamheter ingår. Detta innebär att intressekonflikter kan förekomma. Med intressekonflikter avses intressekonflikter dels mellan Garantum, inklusive ledning, styrelse, personal m fl och kunder, dels intressekonflikter mellan olika kunder. Vidare avses intressekonflikter mellan olika verksamheter inom Garantum. I Garantums riktlinjer för intressekonflikter beskrivs de potentiella intressekonflikter som har identifierats samt hur de ska hanteras för att förhindra att kundernas intressen påverkas negativt. De anställda ska alltid i första hand tillvarata kundens intressen.

I Garantum Riktlinjer för intressekonflikter behandlas även incitament d.v.s. betalning eller mottagande av avgifter, kommission och mindre icke-monetära förmåner i samband med tillhandahållande av investeringstjänster eller sidotjänster.

Garantum får betala eller ta emot incitament under vissa förutsättningar. Om incitament betalas till eller tas emot av en tredje part, måste avgiften/kommissionen vara utformad för att höja kvaliteten på den för kunden aktuella investeringstjänsten samt att det sker i enlighet med kundens intresse. Vid mottagande av incitament från en tredje part kan kunden komma att tillgodogöras viss del och Garantum viss del. Vid portföljförvaltning kommer Garantum aldrig att ta emot tredjepartsersättning. Incitament får heller inte betalas ut eller tas emot om det skulle strida mot Garantum skyldighet att i sin verksamhet handla på ett ärligt, rättvist och professionellt sätt.

På Garantums hemsida finns de fullständiga riktlinjerna gällande intressekonflikter.

ADRESSER

Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, www.fi.se

Klagomålsansvarig, Garantum Fondkommission AB, Box 7364, 103 90 Stockholm.

Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad, www.konsumentverket.se

AIG Europe Limited, Sweden Box 3506, 103 69 Stockholm

Bolagsverket, 85181 Sundsvall, www.bolagsverket.se

Konsumenternas Bank- och Finansbyrå, www.konsumentbankbyran.se

Allmänna reklamationsnämnden, Box 174, 101 23 Stockholm, www.arn.se

Är instrumenten ägarregistrerade hos värdepapperscentral/motsvarande genom institutet som kontoförande institut eller registrerade i depå hos institutet, har institutet rätt att utföra nödvändiga registreringsåtgärder.

I övriga fall ska säljaren samtidigt med att uppdraget lämnas vidta de åtgärder som krävs för att institutet ska få fri dispositionsrätt till instrumenten. Därvid ska säljaren - för instrument registrerade i depå/motsvarande hos depåförande tredje part omgående instruera det institutet om skyndsam överföring till institutet av de instrument som uppdraget omfattar - för instrument ägarregistrerade hos värdepapperscentral/motsvarande genom något annat kontoförande institut än institutet, tillse att institutet erhåller fullmakt över instrumenten eller instruera den tredje parten om skyndsam överföring till institutet av de instrument som uppdraget omfattar, och - för instrument som utfärdas i dokumentform, överlämna dessa till institutet.

Om institutet inte samtidigt med uppdraget fått fri dispositionsrätt till instrumenten har institutet rätt att fullgöra avtalet gentemot motparten på det sätt institutet finner lämpligt. Säljaren ska ersätta institutet kostnaden för detta jämte ränta. Om institutet får betala ersättning och/eller avgifter till en central motpart på grund av att leverans av finansiella instrument inte har skett i tid och detta beror på säljaren ska säljaren ersätta institutet för dessa kostnader jämte ränta. Säljaren ska dessutom utge ersättning för institutets arbete och kostnader samt i förekommande fall för valutakursförluster. Institutet får belasta av säljaren anvisat konto i institutet för att erhålla betalning för sin fordran på säljaren. Om medel saknas på anvisat konto eller om konto inte anvisats, får annat konto som säljaren har i institutet belastas.

Likvid

Säljaren får från institutet på likviddagen det nettobelopp som angivits i avräkningsnotan. Har uppdraget utförts i annan valuta än svenska kronor anges valutasetaget i avräkningsnotan. Vid växling av valuta används den av institutet vid var tid tillämpade växlingskursen.

Har säljaren inte i rätt tid utfört de åtgärder som är nödvändiga för att institutet ska få fri dispositionsrätt till de instrument som uppdraget omfattar, får säljaren likviden tidigast andra bankdagen efter det att institutet fick tillgång till instrumenten, dock tidigast på angiven likviddag. Om säljaren utfört nödvändiga åtgärder senare än kl. 12.00 en bankdag kan detta anses ha skett först påföljande bankdag.

5. TRANSAKTIONER MED UTLÄNSK ANKNYTNING

Avsteg från ovan angivna villkor beträffande köp- respektive säljuppdrag kan förekomma vid transaktioner med utländsk anknytning.

6. AVGIFTER OCH SKATTER M.M.

Kunden ska betala courtage och andra avgifter till följd av uppdraget i enlighet med vad var tid gällande prislista eller i enlighet med vad institutet och kunden särskilt kommit överens om.

Kunden svarar dessutom för nödvändiga kostnader, avgifter och utlägg som uppstår i samband med uppdragets utförande samt för skatter som följer av svensk eller utländsk lagstiftning.

7. DRÖJSMÅLSRÄNTA

Om kunden är i dröjsmål har institutet rätt till ränta enligt följande - vid köpuppdrag beräknas ränta från den likviddag som anges i avräkningsnotan eller den senare dag, då instrumenten fanns tillgängliga för köparen, till och med den dag betalning sker. - vid säljuppdrag beräknas ränta på kostnader som uppstår till följd av att institutet inte erhållit fri dispositionsrätt från den dag då kostnaden uppstod till och med den dag då betalning sker.

Räntan ska beräknas efter en årlig räntesats som med åtta procentenheter överstiger STI-BOR-räntan (Stockholm Interbank Offered Rate) för en veckas upplåning, som fastställts två bankdagar före den första dagen i varje sådan period. Ränta utgår dock inte för någon dag efter lägre räntesats än som motsvarar den av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med tillägg av åtta procentenheter.

8. KUNDENS RÄTT ATT ÅTERKALLA UPPDRAG

Kunden har rätt att återkalla uppdraget om kunden har utfört nödvändiga åtgärder i samband med uppdraget och institutet inte inom skälig tid efter avslut har träffats - vid köpuppdrag, utfört de åtgärder som ankommer på institutet för att tillhandahålla köparen instrumenten som uppdraget omfattar, eller - vid säljuppdrag, erlagt likvid med anledning av uppdraget. Om kunden i sådana fall återkallar ett uppdrag befrias kunden från sina skyldigheter med anledning av detta.

Återkallelse enligt denna bestämmelse ska ske i enlighet med beaktande av gällande EU-förordningar (t.ex. marknadsmissbruksförordningen), lag eller föreskrifter.

9. KUNDS UPPGIFTSKYLDIGHET

Det åligger kunden att på begäran av institutet lämna den information, inkluderande skriftliga handlingar, som institutet bedömer vara nödvändig för att fullgöra de skyldigheter som åligger institutet enligt detta avtal eller som följer av tillämplig EU-förordning, lag, föreskrifter, allmänna rättsprinciper, eller regelverk hos utförandeplats, värdepapperscentral eller central motpart (CCP).

10. CLEARING OCH AVECKLING AV UTFÖRDA UPPDRAG

En utförandeplats regler för clearing och aveckling av transaktioner som genomförts på utförandeplatsen måste följas av institutet. Sådana regler kan bl.a. innebära krav på användande av en clearingorganisation i form av en central motpart. Mellan kunden och institutet slutförs utfört uppdrag efter vad som ovan anges beträffande köp- respektive säljuppdrag, i den mån inte annat överenskommit.

11. ANNULLERING AV ORDER OCH MAKULERING AV AVSLUT

Institutet har rätt att annullera kundens order eller makulera avslut som träffats för kundens räkning i den omfattning som ordern annullerats eller avslutet makulerats av aktuell

utförandeplats. Detsamma gäller om institutet i annat fall finner annullering av order eller makulering av avslut vara nödvändig med hänsyn till att ett uppenbart fel begåtts av institutet, marknadsmotpart eller av kunden själv, om institutet skulle misstänka att kunden handlat i strid med gällande EU-förordning, lag eller annan författning eller om kunden i övrigt brutit mot god sed på värdepappersmarknaden.

Om order annullerats eller avslut makulerats, ska institutet utan oskäligt dröjsmål informera kunden om detta. Om utförandeplatsen, till följd av handelsstopp, tekniskt fel eller liknande, annullerat samtliga order som berörs kommer institutet normalt inte informera kunden.

12. REKLAMATION OCH HÄVNING

Kunden ska bevaka att avräkningsnota eller motsvarande redovisning erhålls samt granska denna.

Kunden ska omgående underrätta institutet om eventuella fel eller brister som framgår av avräkningsnota, att avräkningsnota eller motsvarande redovisning uteblivit eller eventuella övriga fel eller brister vid uppdragets utförande (reklamation).

Om kunden vill häva ett utfört köp- eller säljuppdrag ska sådan begäran framföras uttryckligen till institutet i samband med att institutet underrättas om felet eller bristen. För utfört kommissionsuppdrag lämnat av en konsument i egenskap av icke-professionell kund gäller dock att begäran om hävning får framföras till institutet utan dröjsmål och att begäran om annat pris får framföras till institutet inom skälig tid efter det att kunden insåg eller borde ha insett de omständigheter som legat till grund för aktuell begäran.

Om reklamation, begäran om hävning eller begäran om annat pris inte lämnas inom tid som anges ovan förlorar kunden rätten att begära ersättning, häva utfört uppdrag eller kräva andra åtgärder från institutets sida.

13. BEGRÄNSNING AV INSTITUTETS ANSVAR M.M.

Institutet är inte ansvarigt för skada som beror på svenskt eller utländskt lagbud, svensk eller utländsk myndighetsåtgärd, krigshändelse, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet. Förbehållet i fråga om strejk, blockad, bojkott och lockout gäller även om institutet självt är föremål för eller vidtar sådan konfliktåtgärd.

Skada som uppkommit i andra fall ska inte ersättas av institutet, om det varit normalt aktsamt.

Institutet ansvarar inte för skada som orsakats av svensk eller utländsk handelsplats, depåförande institut, värdepapperscentral, clearingorganisation, eller andra som tillhandahåller motsvarande tjänster, och inte heller av uppdragstagare som institutet med tillbörlig omsorg anlitat eller som anvisats av kunden. Detsamma gäller skada som orsakats av att ovan nämnda organisationer eller uppdragstagare blivit insolventa. Institutet ansvarar inte för skada som uppkommer för kunden eller annan med anledning av förfogandeinskränkning som kan komma att tillämpas mot institutet beträffande finansiella instrument.

Institutet ansvarar inte för indirekt skada. Denna begränsning gäller dock inte om den indirekta skadan har orsakats av grov vårdslöshet. Begränsningen gäller inte heller vid uppdrag som lämnats av konsument om den indirekta skadan orsakats av institutets vårdslöshet.

Vid direkt eller indirekt skada som uppkommit vid kommissionsuppdrag i förhållande till konsument ankommer det på institutet att visa att skadan inte uppkommit på grund av institutets vårdslöshet.

Föreligger hinder för institutet, på grund av omständighet som anges i första stycket, att helt eller delvis utföra köp- eller säljuppdrag avseende finansiella instrument får åtgärd uppskjutas till dess hindret har upphört. Om institutet till följd av sådan omständighet är förhindrat att verkställa eller ta emot betalning/leverans, ska varken institutet eller kunden vara skyldiga att betala ränta.

Vad ovan sagts gäller i den mån inte annat följer av lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

14. MEDDELANDEN

Meddelande från institutet

Institutet lämnar meddelanden till kunden med rekommenderat brev eller vanligt brev till kundens folkbokföringsadress (eller motsvarande) eller, om detta inte är möjligt, till den adress som anges i Depå-/Kontoavtalet. Kunden och institutet kan även komma överens om att meddelanden ska skickas till en annan adress.

Institutet har även rätt att lämna meddelanden till kunden via institutets internetjänst eller via e-post till av kunden i Kontoavtalet angiven e-post adress eller annan e-post adress eller via annan elektronisk kommunikation som kunden meddelat institutet, när institutet bedömer att sådan kommunikation är lämplig.

Meddelande som skickats av institutet med rekommenderat brev eller vanligt brev ska kunden anses ha fått senast femte bankdagen efter avsändandet, om brevet sänts till den adress som angivits ovan.

Meddelande genom institutets internetjänst, e-post eller annan elektronisk kommunikation ska kunden anses ha fått vid avsändandet om det sänts till av kunden uppgivet nummer eller elektronisk adress. Om kunden får ett sådant meddelande vid en tidpunkt som inte är institutets normala kontorstid i Sverige ska kunden anses ha fått meddelandet vid början av påföljande bankdag.

Meddelande till institutet

Kunden kan lämna meddelanden till institutet via institutets internet- eller telefonservice, genom att besöka institutet eller genom att skicka brev. Brev till institutet ska ställas till den adress som anges i Kontoavtalet, såvida institutet inte begärt svar till annan adress. Kunden kan endast lämna meddelande till institutet via e-post efter särskild överenskommelse med institutet.

Meddelande från kunden ska institutet anses ha fått den bankdag meddelandet kommit fram till nämnda adress. Även i annat fall ska institutet anses ha fått meddelandet från kunden om kunden kan visa att meddelandet skickats på ett ändamålsenligt sätt. I sådant fall ska institutet anses ha fått meddelandet den bankdag kunden kan visa att institutet borde fått det.

För meddelande avseende reklamation och hävning med anledning av kommissionsuppdrag som konsument lämnat i egenskap av icke professionell kund enligt institutets kategorisering enligt (lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden), gäller att meddelande kan göras gällande om kunden kan visa att det skickats på ett ändamålsenligt sätt, även om det försenats, förvanskats eller inte kommit fram. Kunden ska dock, om denne har anledning att anta att institutet inte fått meddelandet eller att det förvanskats, skicka om meddelandet till institutet.

15. TILLÄMPLIG LAG

Tolkning och tillämpning av dessa villkor och institutets särskilda riktlinjer för utförande av order samt sammanläggning och fördelning av order ska ske enligt svensk rätt.

INFORMATION TILL KUND

UTFÖRANDE AV ORDER PÅ KUNDS INITIATIV

Vid utförande och/eller vidarebefordran av order på kundens initiativ avseende sådana okomplicerade instrument som anges i [9 kap. 25 § lagen [2007:528]] om värdepappersmarknaden kommer institutet regelmässigt inte bedöma om kunden har nödvändiga kunskaper eller erfarenheter för att bedöma om den aktuella tjänsten eller det finansiella instrumentet passar kunden.

AVRÄKNINGSNOTA

När Institutet utfört ett uppdrag lämnar institutet information om utförandet genom avräkningsnota eller motsvarande redovisning.

Om uppdraget utförts genom avtal direkt med institutet anges det på avräkningsnotan eller motsvarande redovisning att uppdraget utförts i egen räkning, genom intern affär eller med institutet som kundens motpart. Om uppdraget utförts genom avtal med en annan kund hos institutet (däribland en juridisk person i Institutets företagsgrupp) anges det på avräkningsnotan eller motsvarande att uppdraget utförts genom inbördes avslut eller intern affär. Vad som sägs i detta stycke gäller dock inte om uppdraget utförts inom ramen för ett handelssystem med anonym handel och i konkurrens.

Om institutet efter särskild överenskommelse med kund upprättat avräkningsnota utan att ha köpt eller sålt de finansiella instrumenten för kundens räkning anges detta förhållande på avräkningsnotan exempelvis genom angivande av att Institutet endast medverkar vid utväxling av likvid och finansiella instrument.

INVESTERARSSKYDD

Enligt lagen (1999:158) om investerarskydd har kunden, om denne i händelse av institutets konkurs inte skulle få ut sina finansiella instrument hos institutet, rätt till särskild ersättning med ett belopp som föreskrivs i lag, vilket per den 1 juli 2009 uppgår till högst 250 000 kr. Nämnda ersättning kan även innefatta medel som institutet tagit emot med redovisningsskyldighet. Kund som vill ha ersättning ska senast ett år från dagen för konkursbeslutet framställa sitt krav till Riksgälden, som efter prövning betalar ut ersättning.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH UTLÄMNANDE AV UPPGIFT TILL ANNAN

Garantum värnar skyddet av dina enskilda rättigheter och dina personuppgifter. I vår dataskyddspolicy beskriver Garantum bland annat hur vi samlar in, använder, lagrar och delar personuppgifter samt dina möjligheter att begära åtkomst, rättelse och radering av dessa. Läs mer om vår dataskyddspolicy på www.garantum.se

LEGAL ENTITY IDENTIFYER (LEI)

Legal Entity Identifier (LEI) är en global identifieringskod för företag och andra organisationer som har introducerats på G20-ländernas initiativ. Enligt gällande EU-reglering ska juridiska personer ha en LEI kod för att kunna göra en värdepapperstransaktion. Om sådan kod inte finns får institutet inte utföra transaktionen åt kunden.

Banker och värdepappersbolag kommer därför kräva att företag, föreningar, stiftelser samt i en del fall enskilda firmor m.fl. har en LEI för att kunna göra en värdepapperstransaktion.

För att göra derivataffärer har krav på LEI redan införts. För att göra andra värdepapperstransaktioner införts kravet från den 3 januari 2018.

Den kund som behöver skaffa en LEI kan vända sig till någon av de leverantörer som finns på marknaden. Via denna länk hittar du godkända institutioner för det globala LEI-systemet http://www.leiroc.org/publications/gls/lou_20131003_2.pdf.

En avgift tas ut när man skaffar en LEI. Vid handel i derivat behöver man även betala en årlig förnyelseavgift. Hur hög avgiften är framgår av den prislista som finns hos varje leverantör.

Mer information om kravet på en LEI finns bl.a. på www.garantum.se/lei och Finansinspektionens hemsida www.fi.se.

ALLMÄNT

Riktlinjerna beskriver de tillvägagångssätt som Garantum följer för att utföra och vidarebefordra order i finansiella instrument för dess icke-professionella och professionella kunders räkning. Garantum ska vidta alla de åtgärder som behövs för att uppnå bästa möjliga resultat för dess kunder. Även om tillvägagångssätten, som beskrivs i riktlinjerna, förväntas åstadkomma bästa möjliga resultat för kunderna, finns det dock inte någon garanti för att det under alla förhållanden går att åstadkomma detta för varje enskild transaktion.

Riktlinjerna är upprättade i enlighet med 9 kap 30-39§§ lag (2007:528) om värdepappersmarknaden. Begrepp som används i riktlinjerna har samma betydelse som definierats i lagen.

När en kund ber Garantum att ingå en transaktion med eller för kunden, anses kunden ha accepterat dessa riktlinjer.

För det fall en order enligt Garantums uppfattning inte är förenlig med gällande lagstiftning, marknadsregler eller god sed på värdepappersmarknaden förbehåller sig Garantum rätten att inte utföra eller vidarebefordra ordern.

Samma order kan utföras i delar genom att flera än en av de metoder som beskrivs i riktlinjerna används.

SÄRSKILT OM SPECIFIKA INSTRUKTIONER

När en kund ger Garantum en specifik instruktion för hur hela eller delar av en order ska utföras, kommer ordern att utföras enligt den instruktionen.

I det fall kunden lämnar specifika instruktioner kan Garantum därigenom komma att förhindras att följa de tillvägagångssätt som beskrivs i riktlinjerna, som är avsedda att vanligen åstadkomma bästa möjliga resultat för kunden.

OMFATTNINGEN AV RIKTLINJERNA

Utförande av order på kunders uppdrag

Att tillhandahålla investeringstjänsten "utförande av order för kunds räkning" innebär att värdepappersinstitutet agerar för att ingå avtal om att köpa eller sälja finansiella instrument på uppdrag av kunder. Det finns normalt ingen mellanhand mellan värdepappersinstitutet som handlar på uppdrag av kund och utförandeplatsen.

Ett värdepappersinstitut som handlar för egen räkning med kunder, anses utföra kundorder och är därför föremål för kraven rörande bästa möjliga utförande. Handel för egen räkning innebär att värdepappersinstitutet ingår transaktioner med finansiella instrument med utnyttjande av eget kapital.

Mottagande och vidarebefordran av order

Investeringstjänsten mottagande och vidarebefordran av order innebär att ett värdepappersinstitut mottar en kundorder och vidarebefordrar den till ett annat företag för utförande.

Observera att när termen "utförande av order" används i dessa riktlinjer omfattas även mottagande och vidarebefordran av kundorder, om inte annat anges.

Portföljförvaltning

Investeringstjänsten "portföljförvaltning" innebär diskretionär förvaltning av kunds innehav i finansiella instrument i enlighet med mandat som ges av kunden. De or-der som följer av portföljförvaltarens beslut att handla kan antingen placeras hos ett annat värdepappersinstitut eller finansiell aktör för verkställande eller utföras av värdepappersinstitutet självt.

Kunder

Dessa riktlinjer gäller för både icke-professionella och professionella kunder. Kund ska ha fått information om vilken kundkategori kunden tillhör.

Skyldigheten till bästa utförande av order omfattar inte jämbördiga motparter. Följaktligen gäller inte dessa riktlinjer för jämbördiga motparter, om inte Garantum har avtalat med sådan jämbördig motpart om att tillämpa dessa riktlinjer om bästa utförande av order.

GENERELLA FAKTORER SOM SKA BEAKTAS FÖR ATT UPPNÅ BÄSTA MÖJLIGA RESULTAT

Vad som sägs i detta avsnitt gäller under normala marknadsförhållanden.

Garantum tar hänsyn till följande faktorer i den ordning som anges nedan.

- Pris (det pris till vilket transaktionen utförs);
- Kostnad (kostnader förenade med utförandet, t ex marknadsplatsavgifter och ersättningar som utgår till Garantum i form av courtage eller tillägg på priset);
- Snabbhet (den tid som krävs för utförande av transaktionen);
- sannolikhet för utförande och avveckling (sannolikheten för att Garantum ska kunna utföra ordern);
- storlek (storleken på ordern som ska utföras för kund och hur detta påverkar priset på transaktionen);
- art och andra för kunden väsentliga förhållanden (de särskilda egenskaperna i kundordern som påverkar hur transaktionen utförs och dess påverkan på marknaden).

Garantum kommer normalt vid utförande av transaktioner att söka åstadkomma det bästa möjliga resultatet i form av det totala beloppet som kunden ska betala eller erhålla.

GENERELLA VILLKOR FÖR UTFÖRANDE AV ORDER

Garantum kommer att säkerställa att order som utförts för kundernas räkning registreras och fördelas snabbt och korrekt, utföra i övrigt jämförbara kundorder omgående och i den tidsföljd som de togs emot om inte detta omöjliggörs av orderns egenskaper eller rådande marknadsförhållanden eller om något annat krävs på grund av kundens skälige intresse. Vidare kommer Garantum informera

icke-professionella kunder om alla betydande svårigheter med att utföra ordern korrekt så snart Garantum görs uppmärksam på svårigheterna.

Garantum kan lägga samman en kunds order med andra kunders order. En kunds order kan även läggas samman med transaktioner för Garantums egen räkning, om det är osannolikt att sammanläggningen kommer att vara till nackdel för kunderna. När Garantum lägger samman en kunds order med andra order, fördelas affärerna rättvist mellan kunden och de andra parter vars order lagts samman.

Om Garantum sammanlägger en kundorder med en transaktion för egen räkning och den ackumulerade ordern utförs delvis ska Garantum vid fördelningen av de berörda affärerna prioritera kunden framför Garantum.

BÄSTA MÖJLIGA RESULTAT FÖR ICKE-PROFESSIONELLA OCH PROFESSIONELLA KUNDER

När Garantum utför en order för en icke-professionell eller professionell kunds räkning, ska bästa möjliga resultat fastställas med hänsyn till

- priset för det finansiella instrumentet;
- kostnaderna i samband med utförandet, inbegripet kundens alla utgifter som hänförs sig direkt till utförandet av ordern. I bedömningen av bästa möjliga resultat ska Garantum beakta de egna ersättningar och avgifter som det tar ut av kunden för utförandet av ordern på var och en av de platser som kan komma i fråga för att utföra den; och
- kundorderns egenskaper.

PRIMÄRMARKNADSTRANSAKTIONER

Garantum kommer att utföra transaktioner i finansiella instrument på primärmarknaden genom att mottaga och vidarebefordra kunders teckningsanmälningar i form av buntorder till emittenten eller emittentens ombud i enlighet med kundens instruktioner och villkoren för den specifika emissionen.

UTFÖRANDE AV ORDER VID HANDEL PÅ EN EXTERN UTFÖRANDEPLATS

Detta avsnitt avser finansiella instrument som handlas med godtagbar likviditet på en utförandeplats utanför Garantum, till exempel på en reglerad marknad eller på en handelsplattform. Sådana finansiella instrument inkluderar exempelvis vissa:

- aktier;
- obligationer och andra räntebärande eller diskonterade skuldebrev, inklusive
- aktieindexobligationer;
- standardiserade derivat;
- börshandlade fondandelar;
- andra finansiella instrument som handlas på en extern utförandeplats.

Garantum kommer att utföra kundorder i ett sådant finansiellt instrument på följande sätt:

Ordern kommer normalt att sändas för utförande till den utförandeplats som Garantum anser ger bästa möjliga utförande för kunden. Det är vanligtvis den utförandeplats som över tid har uppvisat den bästa likviditeten i det finansiella instrumentet i fråga.

När ordern är så stor att det vid utförandet krävs särskild omsorg för att minimera ogynnsam kurspåverkan i marknaden, kommer Garantum att utföra ordern vid sådana tidpunkter och i sådana delposter i marknaden, som Garantum bedömer ger kunden bästa möjliga resultat under aktuella omständigheter.

Vid utförande av kundorder ska kommission som påför eller fördelas hanteras på ett sätt som inte leder till otillbörlig diskriminering mellan handelsplatserna.

Om förhållandena så tillåter och Garantum bedömer att det är till kundens fördel, kan Garantum utföra hela eller delar av ordern mot antingen sitt eget lager eller direkt mot en motpart i marknaden eller mot en annan kunds order. Garantum kommer dock endast att göra detta om det vid tidpunkten för transaktionen verkar troligt att resultatet är minst lika bra som annars hade uppnåtts i marknaden.

När en kund begär att Garantum ska ge ett pris för en transaktion mot eget lager, kommer Garantum att vidta rimliga åtgärder för att försäkra sig om att det givna priset i alla avseenden är rättvist.

Om en kund har angett ett lägsta pris vid försäljning till tredje man eller ett högsta pris vid inköp (limit) avseende aktier som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller handlas på en MTF-plattform och värdepappersinstitutet inte utför ordern, ska institutet omedelbart offentliggöra ordern på ett sätt som gör den lätt tillgänglig för övriga marknadsaktörer. Detta gäller inte om kunden har gett andra instruktioner.

UTFÖRANDE AV ORDER I FINANSIELLA INSTRUMENT, SOM HUVUDSAKLIGEN INTE HANDLAS PÅ EN EXTERN UTFÖRANDEPLATS

Detta avsnitt gäller finansiella instrument som inte handlas med godtagbar likviditet på en utförandeplats utanför Garantum. Det kan till exempel gälla standardiserade icke börshandlade instrument eller instrument som Garantum eller annan intermediär skapat från en eller flera komponenter för att åstadkomma ett instrument utformat för att möta specifika exponeringskrav. Sådana finansiella instrument kan exempelvis utgöras av:

- strukturerade produkter, obligationer och andra räntebärande eller diskonterade skuldebrev;
- OTC-derivat;
- instrument där avkastningen är sammankopplad med utvecklingen av ett specifikt index eller referensränta;

- iv. instrument baserade på eller involverande CFD-kontrakt (Contracts for Difference);
- v. onoterade aktier;
- vi. fondandelar;
- vii. andra finansiella instrument som inte handlas på en extern utförandeplats.

Beträffande fondandelar kommer Garantum att utföra ordern genom att översända denna till ett fondtorg eller direkt till fondbolaget i enlighet med fondbestämmelserna för fonden.

När en kund begär att Garantum ska ge ett pris för en transaktion mot eget lager, kommer Garantum att vidta rimliga åtgärder för att försäkra sig om att det givna priset i alla avseenden är rättvist.

UTFÖRANDEPLATSER SOM GARANTUM ANVÄNDER

En förteckning över de utförandeplatser som Garantum för tillfället använder finns tillgänglig på Garantums webbplats, www.garantum.se.

PLACERING OCH VIDAREBEFORDRAN AV ORDER HOS ANDRA FÖRETAG FÖR UTFÖRANDE

Garantum hanterar ordreläggningen vid portföljförvaltningstjänster och vidarebefordran av kunders order på ett sådant sätt som Garantum anser vara i kundens bästa intresse vid tillfället och använder andra företag för att utföra order när det är lämpligt.

Garantum bedömer noggrant varje annat företag som används för utförande av order och med vilket Garantum kommer att etablera samarbete. När Garantum väljer företag, till vilka order placeras eller vidarebefordras för utförande, beaktar Garantum faktorer som pris, kostnader, snabbhet och sannolikhet för både utförande och avveckling samt varje annan faktor som kan vara av betydelse när ordern ska placeras eller vidarebefordras.

UTFÖRANDE AV ORDER UTANFÖR REGLERADE MARKNADER ELLER MTF-PLATTFORMAR

Garantum kan utföra kunders order utanför reglerade marknader eller s.k. MTF-plattformar (Multilateral Trading Facilities). Detta gäller huvudsakligen för icke börshandlade finansiella instrument men kan även tillämpas på börshandlade finansiella instrument.

STÖRNINGAR I MARKNADEN, BRISTANDE TILLGÄNGLIGHET I TEKNISKA SYSTEM ETC

I vissa fall, antingen vid avbrott i handeln, när en utförandeplats makulerar affärer, vid störningar i marknaden, vid bristande tillgänglighet i tekniska system eller av annat liknande skäl, kan det enligt Garantums bedömning ligga i kundens bästa intresse att en order utförs eller vidarebefordras på något annat sätt än det som normalt används för det finansiella instrumentet ifråga. Garantum kommer då att vidta alla rimliga åtgärder för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden under rådande omständigheter.

Om händelserna, som beskrivs ovan, resulterar i allvarliga störningar i marknaden, kommer Garantum att vidta rimliga åtgärder för att kontakta kunder vars order ännu inte utförts för att inhämta ytterligare instruktioner. Om Garantum därvid inte lyckas få några instruktioner, kommer Garantum att vidta sådana åtgärder som rimligtvis kan bedömas vara i kundens bästa intresse, och kunden kommer att vara bunden till resultatet.

När en marknadsplatsoperatör makulerar eller ändrar affärer som utförts på dess marknadsplats, är Garantum och dess kunder bundna till sådana åtgärder, även om Garantum under tiden bekräftat till kunden att affären blivit genomförd.

ÄNDRINGAR OCH UPPDATERINGAR AV RIKTLINJERNA

Riktlinjerna kan komma att ändras. Riktlinjerna, utförandeplatserna, företagen till vilka order vidarebefordras och förfaranden för utförande av order, liksom resultaten av orderutförande kommer att ses över för att säkerställa att de sannolikt kommer att åstadkomma bästa möjliga resultat för Garantums kunder. Detta kommer att utföras vid behov och minst en gång årligen.

ÅRLIG INFORMATION

Garantum ska årligen offentliggöra en sammanfattning av de fem utförandeplatser där Garantum, i fråga om handelsvolym, utfört kundorder under föregående år. Sammanfattningen ska vara uppdelad på klasser av finansiella instrument och innehålla information om kvaliteten på utförandet.

1. HANDEL MED FINANSIELLA INSTRUMENT

Handel med **finansiella instrument**, dvs bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en **handelsplats**. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Som kund måste Du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument.

1.1 Handelsplatser och systematisk internhandlare

Med handelsplatser avses reglerad marknad och de två formerna av handelsplattformar – **MTF-plattform** och **OTF-plattform**. Därtill kan kunders handel utföras via ett värdepappersföretag som agerar som systematisk internhandlare (SI) eller på annat sätt genom att handel sker mot värdepappersföretagets eget lager eller mot annan kund.

På en reglerad marknad handlas olika typer av finansiella instrument. När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En **MTF-plattform (MTF)** kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, såsom obligationer och derivat. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchingen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

En **OTF-plattform (OTF)** är på många sätt lik en MTF-plattform. Men på en OTF-plattform får bara finansiella instrument som inte är aktier eller aktierelaterade värdepapper handlas, såsom obligationer och derivat. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchingen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

En **systematisk internhandlare (SI)** är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga anbud, dvs på köp- och säljpriser, för likvida finansiella instrument som handlas på en handelsplats och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder.

I Sverige finns i dagstället två reglerade marknader, NASDAQ Stockholm AB (nedan "Stockholmsbörsen") och Nordic Growth Market NGM AB (nedan "NGM"). Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic MTF (båda MTF-plattformar) För mer information om var just ditt värdepappersföretag utför dina order, se aktuell policy för bästa order utförande.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra platser utgör en **andrahandsmarknad** för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, dvs det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller **primärmarknaden**, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

1.2 Handels-/noteringslistor

När det gäller aktier indelar vanligen handelsplatser aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap). De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc, t.ex. via institutets hemsida. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra medier.

2. RISKER MED FINANSIELLA INSTRUMENT OCH HANDEL MED FINANSIELLA INSTRUMENT

2.1 Allmänt om risker

Finansiella instrument kan ge avkastning i form av utdelning (aktier och fonder) eller ränta (räntebärande instrument). Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 7 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, dvs som ger **vinst**, helst så hög som möjligt. Men det finns också en risk att den totala avkastningen blir negativ dvs att det blir en **förlust** på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som

minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i **flera olika** finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en **spridning av riskerna** och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en **valutarisk**. Placeringar i finansiella instrument är förknippade med ekonomisk risk, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information.

Kunden ansvarar själv för risken och måste därför själv via anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått investeringsrådgivning vid placeringstillfället. Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att avveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansierats med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

2.2. Olika typer av riskbegrepp m.m.

I samband med den riskbedömning som bör ske då Du som kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där Du som kund har Din placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos till exempel en emittent eller en motpart.¹

Prisvolatilitetsrisk – risken för att stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument kan påverka placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutakursrisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (ex.vis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att Du inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument Du placerat i minskar i värde pga förändringar i marknadsräntan.

3. AKTIER OCH AKTIERELATERADE INSTRUMENT

3.1 Allmänt om aktier

3.1.1 Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets **aktiekapital**. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen **utdelning** på aktierna. Aktier ger också **rösträtt** på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera. Det finns två slag av bolag, **publika** och **privata**. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

3.1.2 Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av **bolagets framtidsutsikter**. En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra **framtida vinster**. Den framtida **utvecklingen i omvärlden** av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella **ränteläget** spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också **andra till bolaget direkt knutna förhållanden**, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m m kan påverka bolaget negativt.

¹ Bristande betalningsförmåga för en emittent eller motpart kan innebära konkurs eller företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbelopp). Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in).

Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i **konkurs**. Aktiekapitalet dvs. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större **utländska reglerade marknader eller handelsplatser** inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämnningar sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma **branschsektor** påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placeringarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, dvs hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (**köpkursen**) och den kurs säljarna begär (**säljkursen**). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har ofta en högre likviditet. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet (**volatilitet**) i kurserna dvs upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (**betalkurser**), såsom högst/lägst/senast betald under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medie företag såsom text-TV. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

3.1.3 Olika aktieserier

Aktier finns i olika **serier**, vanligen A- och B-aktier vilket normalt har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en **begränsad rösträtt**, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

3.1.4 Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties **kvotvärde** är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, dvs marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. split, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en **sammanläggning** av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

3.1.5 Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, dvs upptas till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform. Allmänheten erbjuds då att **teckna** (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för **privatisering**.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära **tvångsinlösen** av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpererbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljedomsförfarande.

3.1.6 Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom **nyemission**. Oftast får de gamla ägarna **teckningsrätter** som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna - som normalt har ett visst marknadsvärde - avskiljts från aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. **riktad nyemission**, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. **apportemission** ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker s.k. **utspänning** av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde,

kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. **fondemission**. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget skriver upp kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

3.2 Allmänt om aktierelaterade instrument

Nära knutna till aktier är, aktieindexobligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexterminer, warranter samt hävstångscertifikat.

3.2.1 Indexobligationer/Aktieindexobligationer

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende t.ex. av ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli. Obligationen återbetalas dock alltid med sitt nominella belopp, som kan vara lägre än investeringsbeloppet, på inlösendagen och har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med t.ex. aktier och fondandelar. Risken med en placering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt erlagd överkurs och kostnader, definieras som den alternativa avkastningen, dvs. den avkastning investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet med en annan placering.

Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer osv. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning. När man talar om indexobligationer så benämns dessa ofta också som kapitalskyddade produkter. Med detta begrepp avses att beskriva, som ovan nämnts, att oavsett om produkten ger avkastning eller ej så återbetalas det nominella beloppet, vanligtvis investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs. OBS att kapitalskyddet inte gäller om emittenten försätts i konkurs eller blir föremål för företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeloppet).

Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in).

3.2.2 Depåbevis

Svenskt Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehavar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutakursrisk beaktas.

3.2.3 Konvertibler

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, dvs kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

3.2.4 Omvända konvertibler

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger en ränta, dvs en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas det placerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet, utöver en på förhand fastställd avkastning kan få en eller flera aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

3.2.5 Aktieoptioner och aktieindexoptioner

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärdade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje **förvärdad** option svarar en **utfärdad** option. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner påverkas av kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men oftast med större kurssvängningar och prispåverkan än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med **aktieindexoptioner**. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (**kontantavräkning**) utifrån utvecklingen av ett underliggande index. Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.6 Aktieterminer och aktieindexterminer samt futures

En **termin** eller **forward** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

En **future** är en variant på termin eller forward. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning

först i anslutning till instrumentets slutdag.

Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.7 Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier. Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.8 Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat** eller i vissa fall **bevis**, är ofta en kombination av ex.vis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företaget i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter. Se även avsnitt 5 om derivat.

4. RÄNTERELATERADE INSTRUMENT

Ett **räntebärande finansiellt instrument** är en **fordringsrätt** på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas i form av **ränta**. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årlvis.

En annan form för räntebetalning är att sälja instrumentet med rabatt (**diskonteringspapper**). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (nominella beloppet). **Bankcertifikat** och **statsskuldväxlar** är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. **nollkupongskonstruktion**.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens **premieobligationer** där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast **real ränta**.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att **marknadsräntorna** förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att **återbetala** lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs löpande såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. statsskuldväxlar som på instrument med längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inflationen håller sig inom fastställda mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden (t.ex. **statsobligationer**, **statsskuldväxlar** och **bostadsobligationer**) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på **utelöpande** (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa **säkerhet** i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. **förlagsbevis** eftersom de lånen återbetalas först efter det alla andra fordringsägare fått betalt. Villkorade konvertibla obligationer (contingent convertibles), så kallade cocos, är en annan typ av komplex produkt med risker som kan vara mycket svåra att förstå. I grunden är de obligationer som under vissa förutbestämda händelser kan skrivas ned, det vill säga förlora hela eller delar av sitt värde, eller omvandlas till aktier.

En form av ränterelaterade instrument är **säkerställda obligationer**. Dessa är förenade

med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

5. DERIVATINSTRUMENT

Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

Kursen i ett derivatinstrument är beroende av kursen i det underliggande instrumentet. En särskild omständighet är att prisutvecklingen på derivatinstrumentet oftast är kraftigare än prisutvecklingen på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumentet jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir anorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeringen bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att aweckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se **INFORMATION OM HANDEL MED OPTIONER, TERMINER OCH ANDRA DERIVATINSTRUMENT**

6. FONDER OCH FONDANDELAR

En fond är en "portfölj" av olika finansiella instrument, t.ex. aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag. Det finns olika slags fonder med olika placeringsinriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av fonder. För ytterligare information se Fondbolagens Förenings hemsida, www.fondbolagen.se.

En **aktiefond** placerar allt eller huvudsakligen allt kapital som andelsägarna inbetalat i aktier. **Blandfonder** med både aktier och räntebärande instrument förekommer också, liksom rena **räntefonder** där kapitalet placeras i räntebärande instrument.

En av idéerna med en aktiefond är att den placerar i flera olika aktier och andra aktierelaterade finansiella instrument, vilket gör att den bolagsspecifika risken för andelsägaren minskar jämfört med risken för den aktieägare som placerar i endast en eller i ett fåtal aktier. Andelsägaren slipper vidare att välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

Principen för **räntefonder** är densamma som för aktiefonder – placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av framtida ränteteto.

En **fond-i-fond** är en fond som placerar i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. Man kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

Andra exempel på fonder är **indexfonder** som inte förvaltas aktivt av någon förvaltare utan som istället placerar i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

En ytterligare typ av fond är **hedgefond**. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då sådana fonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder. Det finns även hedgefonder med låg risk. Hedgefonder försöker ge en positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ner. En hedgefond är ofta en specialfond och har därmed större frihet i sina placeringsmöjligheter än traditionella fonder (värdepappersfonder). Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig ofta av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning (se nedan) är också ett vanligt inslag.

Fonder kan också delas in i **värdepappersfonder** (även kallade UCITS-fonder) och **specialfonder**. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav på bl a placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES), får säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder. Specialfonder (däribland hedgefonder, se ovan) följer det s.k. AIFM-direktiv. Dessa fonder avviker på något sätt från reglerna i UCITS-direktivet, och det är därför särskilt viktigt för Dig som kund att ta reda på vilka placeringsregler som en specialfond Du avser att placera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. Specialfonder får inte marknadsföras och säljas fritt utanför Sverige till icke-professionella kunder. För de fonder som placerar i utländska finansiella instrument tillkommer även en valutarisk (se även avsnitt 2.2 ovan). Andelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Andelarna kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som saluför andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Det är dock viktigt att beakta att vissa fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som placeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte

säkert att placeraren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

7. BLANKNING

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

8. BELÅNING

Finansiella instrument kan i många fall köpas för delvis lånat kapital. Eftersom såväl det egna som det lånade kapitalet påverkar avkastningen kan Du som kund genom lånefinansieringen få en större vinst om placeringen utvecklas positivt jämfört med en investering med enbart eget kapital. Skulden som är kopplad till det lånade kapitalet påverkas inte av om kurserna på köpta instrument utvecklas positivt eller negativt, vilket är en fördel vid en positiv kursutveckling. Om kurserna på köpta instrument utvecklas negativt uppkommer en motsvarande nackdel eftersom skulden kvarstår till 100 procent, vilket innebär att kursfallet krona för krona förbrukar det egna kapitalet. Vid ett kursfall kan därför det egna kapitalet helt eller delvis förbrukas samtidigt som skulden måste betalas helt eller delvis genom försäljningsintäkterna från de finansiella instrument som fallit i värde. Skulden måste betalas även om försäljningsintäkterna inte täcker hela skulden.

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på Din egen risk
- att Du som kund själv noga måste sätta Dig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
- att vid handel med finansiella instrument det är viktigt att kontrollera all rapportering avseende Dina transaktioner och innehav samt omgående reklamera eventuella fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
- att Du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster

Ytterligare allmän information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumenternasbankbyran.se, och på SwedSecs hemsida, www.swedsec.se.

Information om enskilda finansiella instrument och dess emittenter finns i utgivna prospekt, som lättast kan hittas på www.garantum.se.

BAKGRUND

Av bestämmelserna i 8 kap 12§ och 9 kap. 9 § lagen (2017:679) om värdepappersmarknaden samt artiklarna 33-37 Förordningen följer att ett värdepappersinstitut ska vidta alla rimliga åtgärder för att identifiera, förhindra och hantera de intressekonflikter som kan uppkomma mellan institutet, ett anknutet ombud eller någon närstående person till dem och en kund eller mellan kunder i samband med tillhandahållande av investeringstjänster och sidotjänster. Bedömningen ska ta hänsyn till koncernförhållanden och de ersättningsstrukturer som bolaget tillämpar, inklusive tredjepartersättningar och ersättningar till anställda och ombudsanställda.

ANSVARIG FÖR RIKTLINJERNA, UPPFÖLJNING MM

Styrelsen har antagit dessa riktlinjer. Styrelsen ska se över riktlinjerna åtminstone årligen.

VD ansvarar för att intressekonflikter identifieras, förhindras och/eller hanteras. Funktionen för regel efterlevnad (Compliance) ansvarar för att stödja och kontrollera att dessa riktlinjer följs.

VD ska på basis av dessa riktlinjer föra en förteckning av intressekonflikter som har identifierats och som trots vidtagna åtgärder inte skäligen kan antas förhindra att kundens intressen påverkas negativt. Garantums kunder ska informeras om arten av och källan till sådana intressekonflikter innan investerings- och sidotjänster tillhandahålls. Informationen ska lämnas på ett varaktigt medium.

Styrelsen ska minst årligen få en rapport i vilken det framgår vilka investerings- eller sidotjänster som kan ge eller ger upphov till intressekonflikter som riskerar att påverka kundens intressen negativt.

GARANTUMS VERKSAMHET

Garantum bedriver värdepappersrörelse och är specialiserad inom området strukturerade placeringsprodukter och transaktioner avseende sådana produkter. Därutöver tillhandahåller Garantum kapitalförvaltningstjänster och erbjuder förmedling av fonder. Garantum kan själv eller via anknutna ombud ge investeringsrådgivning samt bedriva annan verksamhet som har samband med arrangering och förmedling och vidare är förenlig med lagen om värdepappersmarknaden och Garantums värdepapperstillstånd.

KONCERNFÖRHÅLLANDEN OCH ANKNUTNA OMBUD

Bolaget ägs till 100 % av Garantum Invest AB. Garantum Invest AB äger bl a 100 % av fondbolaget Aktie-Ansvar AB och 100 % av värdepappersbolaget Garantum Partner AB vilka således är systerbolag till Garantum Fondkommission AB. Därutöver har Garantum Invest ett deläggande i Global Invest Finansförmedling, Bandling & Partners, Garantum Norge AS, Garantum Finland Oy samt andra företag verksamma på finansmarknaden.

Bolaget har anknutna ombud som marknadsför och tillhandahåller Garantums tjänster under Garantums värdepapperstillstånd.

PROCESS KRING IDENTIFIERING AV INTRESSEKONFLIKTER

Vid bedömningen av om intressekonflikter föreligger ska hänsyn tas till risken för att en eller flera kunders intressen påverkas negativt till följd av de investerings- och sidotjänster som bolaget tillhandahåller.

De faktorer som är vägledande vid bedömningen är om företaget eller en person som för företagets räkning utför investerings- och sidotjänster eller en person som bolaget utövar kontroll över

- Sannolikt kan erhålla en ekonomisk vinst eller undvika en ekonomisk förlust på kundens bekostnad;
- Har ett annat intresse än kunden av resultatet av den tjänst som tillhandahålls kunden eller av den transaktion som genomförs för kundens räkning;
- Har ett ekonomiskt eller annat skäl att gynna en annan kunds eller kundgruppens intressen framför kundens intressen;
- Om bolaget eller en sådan person bedriver samma affärsverksamhet som kunden; och
- Tar emot eller kommer att ta emot incitament av någon annan än kunden i samband med en tjänst till kunden i form av monetära eller icke-monetära förmåner eller tjänster.

I syfte att förhindra eller hantera intressekonflikter ska Garantum

- Begränsa information och åtkomst till information mellan olika personer när sådan information kan leda till intressekonflikter;
- Begränsa obehörigt inflytande över hur personer ska genomföra investerings- och sidotjänster;
- Verka för att jävssituationer hanteras;
- Säkerställa sekretess mellan olika koncernföretag och, i förekommande fall, avdelningar;
- Övervaka så att viktig information om verksamheten som kan påverka kundernas beslut är transparent och öppen;
- Säkerställa att det finns kontrollfunktioner som agerar oberoende;
- Verka för att kundintresset upprätthålls genom kvalitativa krav vid utförande av investerings- och sidotjänster; och
- Tillse att anställda och ombudsanställda som utför investerings- och sidotjänster för Garantum inte erhåller ersättning enbart baserat på försäljningsvolym.

HANDLINGSREGLER

Ledningen och alla anställda ska i alla kontakter med kunder och allmänhet uppträda på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls och att enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras. Ett led i uppfyllandet av detta sundhetskrav är att söka tillse att intressekonflikter inte uppkommer, när det gäller utförande av dels uppdrag för kunders räkning och dels egna affärer.

I relationerna företaget - kund och kunder emellan är det viktigt att anställda är medvetna om och beaktar de eventuella intressekonflikter som kan uppstå i affärsrelationer. Anställda ska vinnlägga sig om ett uppträdande och agerande som - om möjligt - motverkar risker för att intressekonflikter kan uppkomma.

Alla anställda är ansvariga för att uppmärksamma och rapportera intressekonflikter. Rapportering av intressekonflikter ska ske till VD eller Compliance Officer. Om denna policy inte hanterar intressekonflikten och den är av generell karaktär ska styrelsen informeras.

Ett sätt att söka förebygga intressekonflikter är att handlägga kundernas affärsuppdrag på ett korrekt, ärligt och rättvist sätt. Kundens ansvar ska därför - i tillämpliga delar - tillämpa "Vägledande sammanställning för utformning av interna riktlinjer vid handläggning av affärsuppdrag avseende finansiella instrument", vilken vägledning faststälts av Svenska Fondhandlareföreningens styrelse. Riktlinjerna avser främst mäklarverksamhet men har i väsentliga hänseenden även bäring på kapitalförvaltning, såväl diskretionär som icke diskretionär förvaltning. För det fall tveksamhet skulle uppstå beträffande tillämpning av någon bestämmelse i riktlinjerna, ska anställd i första hand vända sig till VD.

INTERNA REGLER

Garantum har antagit interna regler i form av riktlinjer, instruktioner och rutiner för att säkerställa att kundens intresse beaktas. I de interna reglerna finns bl a etiska riktlinjer, riktlinjer om anställdas värdepappers- och valutaaffärer, bästa orderutförande, ersättningar, produktgodkännande och regler som styr hur investeringsrådgivning ska gå till. Regelverket syftar till att ange sunda övergripande handlingsregler för de anställda men även att söka eliminera risken för intressekonflikter mellan företaget, närstående till företaget, anställda och kunder.

En anställd får inte handlägga frågor, i vilka den anställde eller dennes närstående har ett personligt intresse eller frågor, i vilka sådant intresse finns hos företaget i vilket den anställde eller dennes närstående har ett väsentligt intresse.

En anställd får inte själv utföra köp eller försäljning av finansiella instrument för egen räkning. Sådana affärer ska utföras av annan anställd.

En anställd får inte själv registrera eller skriva affärslistor avseende affärer för egen eller närståendes räkning.

En anställd ska göra värdepappersaffärer för närståendes räkning direkt mot personens depåkonto.

En anställd får inte utnyttja eget lager för affärer för närstående med företaget som motpart i fast räkning.

OFFENTLIGGÖRANDE AV IDENTIFIERADE INTRESSEKONFLIKTER

Detta dokument eller ett sammandrag innehållande det väsentliga i detta dokument inklusive identifierade intressekonflikter samt hur de hanteras ska offentliggöras på Garantums webbplats samt lämnas ut till kunder på ett varaktigt medium.